

THE GOAL OF THE ECONOMIC WEAKENING OF GEORGIA – A CRIMINAL ACTION IN THE DISPOSITION OF SABOTAGE

KHVICHA BEGIASHVILI

Doctoral student, The School of Law, Davit Agmashenebeli University of Georgia

ABSTRACT. The paper deals with the criminal act stipulated by Article 318 of the Criminal Code of Georgia – a characteristic feature of the subjective side of sabotage – the goal of weakening Georgia and the problematic issues of its composition, while the problem in the disposition of the Article is identified and the ways to solve it are presented. As a rule, the weakening of Georgia means the encroachment of the country's economic foundations.

The work also presents an overview of the legislation of foreign countries related to the research topic, which makes the problems associated with this issue more understandable for the reader, which is more felt in practice.

The current criminal law does not explain the purpose of weakening Georgia. To be fair, it should be noted that none of the scientific community paid attention to the problem raised in the paper, and therefore there are no scientific studies on this issue. In this regard, the scientific work is a kind of innovation and an attempt to find ways to solve the identified problem. The concerns discussed in the paper are more noticeable in practice, in particular, when investigating the facts of sabotage and initiating a criminal case on this charge, as well as when considering the case by the court and making summary decisions on the case.

The purpose of the scientific paper is to identify the problems surrounding the subjective side of sabotage and to determine the ways to solve them.

KEYWORDS: SABOTAGE, CRIME, INVESTIGATION, CORPUS DELICTI (COMPOSITION OF THE CRIME), ECONOMIC FOUNDATIONS.

INTRODUCTION

The subject of this scientific work is a criminal action as part of sabotage, an obligatory feature of the subjective side – the study of the issues raised in practice around the goal of weakening Georgia, a scientific and practical analysis of the definition of "weakening Georgia", the problem of qualifying the action as sabotage, and a vision of ways to solve this problem. In addition, the norms of the criminal law of foreign countries that relate to and constitute a criminal act of sabotage will be considered. It should be noted that the problems presented in the study have not been discussed from a scientific point of view. The problem manifests itself more clearly in practice, and this paper also presents the view of the practitioner on a specific issue.

The basis of criminal liability is crimes, the full list of which is regulated in the private part of the Criminal Code. All of them separately constitute illegal and guilty actions.¹ In addition, which action should be considered a crime, first of all, its legal regulation is made by the legislator.² The current edition of the Criminal Code has adopted the three-level structure³ of the crime prevailing in German criminal law and today the concept of crime consists of 3 signs: the composition of the action, that is, the criminal law should regulate the action, the wrongfulness of the action and blame. The coexistence

1 Criminal Code of Georgia, Tb., 1999, Art. 7, Sec. 1.

2 Natchkebia G., Criminal Relations and the Concept of Crime, Tb., 2002, p. 7.

3 Mchedlishvili-Hedrichi K., Method of Resolving Cases in Criminal Law. Meridiani publishing house, Tb., 2010, p.61.

of the mentioned signs of the concept of crime, in turn, is the basis of criminal liability.⁴

CHARACTERISATION OF THE SUBJECTIVE SIDE OF SABOTAGE

We have the fact of a crime only when all the components of the composition of the action are present; the indicated composition is descriptive⁵. Each criminal law norm conveys a description of the composition of the action. At the same time, it implies an evaluation of the action. Therefore, the criminal law norm is a synthesis of descriptive and evaluative judgments.⁶ The norm of the law itself is a hypothetical imperative sentence conditioned by the actual composition⁷. Notably, the signs of the action must correspond exactly and not approximately but to the full extent to the disposition of the criminal act. The establishment of this sameness is the most important prerequisite⁸ for determining the qualification of the act since "the crime and the composition are essentially the same".⁹ In addition, the qualification of the crime is the determination of the exact correspondence between the committed action and the signs provided for by the criminal law norm and its legal confirmation¹⁰. The correct definition of *corpus delicti* excludes any error and bias in the qualification of the action as a crime since the committed action should be qualified as a crime only in accordance with the law and within its limits.¹¹

The criminal law of Georgia recognises the principle of subjective attribution of actions and culpable respon-

sibility.¹² The behaviour of the accused has two sides: subjective and objective. The subjective side determines the goals and motives of the accused, and the objective side – his impact on the objective outside world through the external manifestation of the will, which can be expressed both in action and inaction. Based on the foregoing, a criminal act is a combination of objective and subjective sides.¹³ When assigning blame to a person, it should be taken into account that, along with knowledge of the objective side of the action, it is necessary to know the illegality of the action. Additionally, the decision to commit illegal actions must come from the person's free will; that is, a person must be aware of the impact on the objective environment as a result of the unlawful act committed by him.¹⁴

Regulation of sabotage was implemented for the first time in the current Criminal Code of Georgia. Prior to this, this crime was not recognised by the Georgian legislation, but in fairness, it should be noted that the Criminal Code of 1960 provided for sabotage and maliciousness, a kind of synthesis of which is presented in Article 318 of the Criminal Code in force today. The subjective side of the dispositions of the mentioned Articles has one special characteristic and obligatory feature, namely "the aim of weakening the Soviet state,"¹⁵ this goal has practically not changed in the current disposition of sabotage, with a technical change. In particular, Georgia replaced the Soviet state. Accordingly, the current disposition of sabotage envisages such a mandatory goal as the weakening of Georgia.¹⁶ Georgian Criminal Law does not explain the term „weakening of Georgia“. Moreover, the mentioned wording in the current criminal law occurs only twice, and then in the provision on sabotage. The legislator transferred it without appeal from the composition of sabotage and maliciousness and did not try to define what a vital issue for qualifying action is. This issue is particularly problematic in practice since the greatest scientific value of the concept lies in the fact that it expresses the essence of things. A thought that does not express the

4 Gamkrelidze O., *Explanation of the Criminal Code of Georgia. General Part. 1st Book, 2nd complete edition*, Tb., 2008, p. 77.

5 Natchkibia G., *General Theory of Qualification of an Action as a Crime*, Tb., 2010, pp. 126-127.

6 Tkesheliadze G., *Value Problem and Law, Soviet Law 1981*, #2.

7 Khubua G., *Theory of Law*, Tb., 2004, p. 50.

8 Natchkebia G., *General Theory of Qualification of an Action as a Crime*, Tb., 2010, p. 131; Tsulaia Z., *Private Part of Criminal Law*, vol. №1, 2nd ed, Tb., 2003, p. 10; Lekveishvili M., *Private Part of Criminal Law*, Tb., 2006, p. 18.

9 Natchkebia G., *General Theory of Qualification of an Action as a Crime*, Tb., 2010, p. 9.

10 Kudryavtsev V., *General Theory of Qualification of Crimes*, Mosc., 1972, pp. 7-8.

11 Natchkebia G., *Criminal Relations and the Concept of Crime*, Tb., 2002, p. 64.

12 Brachveli S., Gogelia T., Gelashvili T., Meladze G., *Scope of Criminal Law*, Tb., 2021, p. 148.

13 Tsereteli T., Tkesheliadze G., *Doctrine of a Crime*, Tb., 1969, p. 168.

14 Hart H.L.A., *Punishment and Responsibility: Essays in the Philosophy of Law* (2nd ed), Oxford University Press, 2008, pp.181-182.

15 Criminal Code of the Georgian SSR, 1960, Art. 69, 70.

16 Criminal Code of Georgia, Tb., 1999, Art. 318.

essence of things cannot be called a concept.¹⁷ Here we share the opinion that "the basic formal-logical rules of concept definition refer to concepts in genus-species relationship, which have the closest genus and specific characteristic. It is the determination of these relations that is considered the definition of the concept."¹⁸

In the conditions when the legislator has not given us a proper explanation, this issue goes beyond the special knowledge of the investigator and the prosecutor since it should be assessed comprehensively as an impact on the economic parameters of the country, as well as the issue of damage, violation or destruction of a vehicle, means of *communication or mass broadcasting*, roads, buildings, equipment, documents, a large number of strategic raw materials, products, institutions or organisations of vital importance to the population or other objects of special purpose. In standard cases, when the issue raised in a criminal case requires special knowledge, appropriate expertise is appointed by the parties; for example, to determine the degree of harm to health, forensic medical expertise is conducted in the case to determine the type and amount of narcotic drugs – chemical, and ballistic expertise to determine fire or ammunition. In such cases, the expert report is important evidence for qualifying the action. In the conditions when we do not have a legal definition of the amount of damage, disruption or destruction that can cause the weakening of Georgia, it becomes quite problematic to collect such evidence in practice that would unmistakably confirm the goal of weakening Georgia. As we have already mentioned, the goal is a component of the subjective side, and even in the case when the accused admits that the goal of committing his criminal act is to weaken Georgia, we believe that it will be practically impossible to confirm this in court, since, "each person has an individual, unique consciousness, which is determined by public opinion, political, philosophical, ethical, religious, aesthetic representations and ideas."¹⁹ Based on this, it is possible that the weakening of Georgia causes different associations in different individuals. It should be noted here that even the confession of the accused that he committed sabotage couldn't be the basis of a guilty verdict of the court because the basis of the court's guilty verdict is the synthesis²⁰ of the

truth established in the case and the qualification of the action as a crime. The norm of criminal law, no matter how clearly it should be spelt out in the legislation, still needs to be clarified by the court and brought into compliance with the actual circumstances of the case.²¹

Unfortunately, neither the very definition of sabotage gives any indication of how to weaken a country. Sabotage is a French word that means deliberately disrupting something, avoiding participation in it or doing it dishonestly. However, in the legal literature, we find another definition; for example, sabotage is defined as undermining the state's economic foundation.²²

A legitimate question arises about what motive motivated the person accused of sabotage. We will try to find the answer again in the composition of the crime. As we mentioned, the private part of the Criminal Code, it is exhaustively specified what actions are considered criminal. Assigning the correct qualification for the committed criminal act is one of the central places in the process of criminal prosecution and justice implementation.²³

"The corpus delicti is a peculiar and unique term, the like of which no other science knows."²⁴ The judiciary includes the recognition of a person as guilty, after which the legal concept of the crime committed is established. The legal and judicial qualification of an action must be synchronous; the court must give the same qualification to the committed act as the legislative qualification developed by the legislator.²⁵

The subjective side of a crime is understood as the attitude of the person who committed the crime between the action he committed and the result obtained, which is manifested by the unity of motive, purpose and guilt.²⁶ Each criminal action has its own purpose, which is the psychological side of a person's behaviour and creates a special motivation for him. After setting a goal, it

17 Keburia D., Issues In the Theory of Concepts, Tb., 1967, p. 196.

18 Tsereteli S., Dialectical Logic, Tb., 1965, p. 387.

19 Gogichaishvili T, General Psychology Course, Tb, 2006, p. 19.

20 Natchkebia G., General Theory of Qualification of an

Action as a Crime, Tb, 2010, p. 20.

21 European Court of Human Rights, Case of Rohlena v. the Czech Republic, 27/01/2015, 59552/08.

22 Natchkebia G, General Theory of the Qualification of an Action as a Crime, Tb., 2010, p. 167.

23 Dvalidze I., Tumanishvili G., Gvenetadze N., Case Solving Methodology in Criminal Law, Tbilisi, 2015, pp. 97-98.

24 Zhrebkin V., The Content of the Concepts of Law: (Logico-legal analysis): Abstract of the dissertation for J.S.D.: (12.00.01), Kharkov, 1980, p. 19.

25 Natchkibia G., "Criminal Relations and the Concept of Crime", Tb., 2002, p. 13

26 Natchkebia G., The General Theory of Qualifying an Action as a Crime, Tb., 2010, p. 8.

is realised in the form of making and executing specific decisions. In the case of a crime, the fact that the crime is committed intentionally or recklessly transforms the purpose. In the case of an intentional crime, the goal is carried out by the unity of the mind and will, which is determined by the motivation and mental process of goal setting.²⁷ Moreover, the goal affects the content and quality of guilt and, ultimately, criminal liability.²⁸

A sabotage offence appears to be a mandatory part of the goal of weakening Georgia. In light of the fact that the concept of weakening Georgia is not defined by law, it will create serious problems for the justice process if the action is qualified as sabotage. On the other hand, "a goal is the result of an ideally given action that satisfies a person's need".²⁹ Perhaps a particular person really has a need to weaken Georgia, but the fact is that they will not know the concept of weakening Georgia or the person doing the case unless subjective opinions are included. Accordingly, the goal of weakening Georgia against this background can be considered a kind of hypothetical situation. At this time, the purpose of committing a crime is one of the necessary components of a person's mental attitude to the action he committed, which ultimately leads to the formation of guilt.³⁰ The purpose cannot influence the qualification of the crime when it is not presented in the disposition of the Article as a necessary feature of the *corpus delicti*, and when it is a necessary feature of the *corpus delicti*, then it is given decisive importance.³¹ Even if the disposition of the Article does not directly indicate the purpose of the subjective part of the composition, the court must still study and investigate what purpose the defendant set.³²

To make the problem we have raised more understandable for the reader, we will give a hypothetical example: Suppose, A blew up the Rikoti tunnel in Georgia,

causing significant traffic delays between western and eastern Georgia. After being detained, he confessed to the crime, said that he had carried out the explosion to weaken Georgia, and agreed to the accusation of sabotage. In such circumstances, the issue of whether the explosion of the Rikoti tunnel actually caused the weakening of the state is on the agenda. The explosion of the tunnel itself can be confirmed by appropriate expertise, during which the type, quantity and construction of the explosive substance and device, as well as the material damage caused by the explosion, will be determined according to the expertise. However, determining these circumstances separately will not be enough to weaken Georgia. Even clarifying the issue that the explosion damaged a section of the road and hindered the road traffic to some extent, there cannot be a convincing argument against the weakening of Georgia. In such a case, it will be practically impossible to calculate the damage that has been done to the state, organisations, enterprises and citizens. Even if, as a result of the colossal work done by the investigation, a certain amount of material damage was determined, what would be its measure? It's not defined by law what kind of material damage can cause the weakening of the state. Attention should also be focused on the issue of damaging, disabling or destroying "a large amount of strategic raw materials, stuff or products" specified in the sabotage provision. Since the concept of a large amount is clarified in the current Criminal Code, in particular in the chapter on crimes against property, and in this chapter, the value of the item (items) above 10,000 GEL is considered a significant amount.³³ Even though the mentioned amount of damage, the legislator has imposed only on crimes against property, even if by the analogy of the law we extend it to the evaluation of sabotage, this will not be a convincing fact because the possibility of weakening the country with damages for 10,000 GEL cannot serve as a credible argument for the court.

For a comparative analysis and search for ways to solve the problem, it will be important to exchange the experience of foreign countries. In particular, it clarifies the legal situation in relation to sabotage in a particular country and how the problem identified by us is being solved.

The Criminal Code of the Federal Republic of Germany does not recognise the definition of sabotage. The lawmaker called the purpose of committing the

27 Ibid., pp. 136-137.

28 Dvalidze I., Influence of Motive and Purpose on Qualification of Action and Criminal Liability, *Tb.*, 2008, p. 65.

29 Kiknadze D., For the Issue of Human Action, *Tb.*, 1971, p. 152.

30 Dage P., Kotov D., The Subjective Side of the Crime and Its Establishment, *Voronezh*, 1974, p. 43.

31 Kharanauli L., Punishment of Unfinished Crime According to Georgian and German Criminal Law (comparative legal analysis), thesis submitted for the J.S.D., *Tb.*, 2013, p. 144.

32 Gamkrelidze O., Definition of the Criminal Code of Georgia. General Part, book 1, 2nd revised ed. Editorial office of the book of laws of Georgia and the legislative herald of Georgia. *Tb.*, 2008 p. 102.

33 Criminal Code of Georgia, *Tb.*, 1999, the first part of the note of Article 177.

mentioned crime a violation of Germany's integrity, constitutional order and security.³⁴ In addition, under German law, enterprises and devices that supply the population with water, electricity, heat and other vital energy sources are considered objects of constitutional sabotage. Among them, telecommunication devices are also considered.³⁵ The German Criminal Code recognises as a special norm of crime, namely sabotage³⁶. The purpose of committing this crime is to create a threat to the security of the Federal Republic of Germany, the law enforcement agencies and the population.

US criminal law does not specifically deal with crimes against the state. However, Title 18, Chapter 105 is entirely about sabotage. The first Article is entirely devoted to objects of encroachment and definitions of related terms.³⁷ Sabotage can be committed against fortification structures, naval defence facilities or naval defence engineering facilities³⁸, defence installations or military equipment³⁹, production of ammunition, equipment and structures,⁴⁰ national defence, premises, installations and objects⁴¹ and mentioned material, equipment, objects and their service rules.⁴² The American version of the criminal act of sabotage does not include a mandatory objective.

Under the French Penal Code, sabotage is defined as the destroying, damaging or misappropriation of any document, material, structure, equipment, installation, machine, technical device or automatic information processing system that may harm the fundamentals of the legitimate interests of the French nation. An aggravating circumstance of the act is its commission in the interests of foreign states or on their behalf.⁴³

The Italian Criminal Code recognises such criminal acts as the creation of an organisation for the purpose of committing a terrorist act or sabotage⁴⁴ and an at-

tack for the purpose of committing a terrorist act or sabotage.⁴⁵ The disposition of the Article provides, as the purpose of committing specified criminal acts, the purpose of committing terrorism and overthrowing the democratic system.

As can be seen from foreign examples, the legislator either did not set any special goal for the composition of sabotage, or this goal is quite clear and explained in the legislation of a particular country, which is diametrically different from the Georgian legislation.

In this regard, it would be interesting to study and analyse crime statistics and judicial practice. It's a pity, but the fact is that the Ministry of Internal Affairs of Georgia, taken separately, does not record the crimes under Article 318 of the Civil Code.⁴⁶ In addition, an analysis of information⁴⁷ disseminated in the public space and the data obtained by the interviews method⁴⁸ gives grounds for the assumption that in 2013-2023 the number of sabotage cases initiated should not exceed ten unit criminal cases. The 2013-2023 period selected by us for statistics was taken for several reasons: 1. the last ten years, which will undoubtedly be interesting for research purposes, and 2. the process of liberalisation of criminal law began in Georgia in 2013.⁴⁹ During the

di terrorismo anche internazionale o di eversione dell'ordine democratico.

45 Ibid., Art. 280. Attentato per finalità terroristiche o di eversione.

46 With letters #MIA02300437945 dated 02.15.23 and #MIA02300490025 dated 20.02.23 of the head of the Department of the Ministry of Internal Affairs of Georgia, it became clear that the statistics of sabotage is made in the column "Crimes against the constitutional order and security foundations of Georgia (Article 308-322-2)", which does not allow to identify the number of cases initiated under Article 318 of the Criminal Code.

47 The investigation of sabotage is always a resonant process and there is always a strong public interest in it, which is why the investigating authorities often publish information about the progress of the investigation, for example, the information from the State Security Service about the initiation of the investigation into the act of sabotage, link: <https://ssg.gov.ge/news/592/saxelmtsifo-usaftrxoebis-samsaxuris-gancxadeba>, [Last Access 24.04.23].

48 About ten investigators and prosecutors working on sabotage cases were interviewed during the oral interview, the respondents were asked about the number of investigations and criminal prosecutions under Article 318 of the Criminal Code.

49 Todua N., Trends of Liberalization of Criminal Law Legislation in Georgia, TSU Science, link: <https://>

34 Strafgesetzbuch (StGB), § 87 Agententätigkeit zu Sabotagezwecken, 15.05.1871.

35 Ibid., § 88 Verfassungsfeindliche Sabotage.

36 Ibid., § 109e Sabotagehandlungen an Verteidigungsmitteln

37 The United States Code, Title 18, Chapter 105 – Sabotage, section 2151, 1948.

38 Ibid., section 2152.

39 Ibid., section 2153.

40 Ibid., section 2154.

41 Ibid., section 2155.

42 Ibid., section 2156.

43 Code pénal: Section 4: Du sabotage (Article 411-9), 1992.

44 Codice penale (Italia), Dei delitti contro la personalità dello Stato, Art. 270-bis. Associazioni con finalità

mentioned period, "no criminal prosecution under Article 318 of the Criminal Code of Georgia was initiated against any person",⁵⁰ and therefore, nor do the courts consider the case of a crime of this category.⁵¹ Even though in the last ten years, no criminal prosecution has been initiated in Georgia on the charge of sabotage and, accordingly, no trial review has been held, to some extent, it is possible that the problem identified by us is a manifestation in practice.

old.tsu.ge/science/?leng=ge&lc=journal&jnomeri=7&tid=11, [Last Access 27.04.2023].

50 According to the letter dated February 24, 2023, No. 13/12633 of the Head of the Department of International Relations and Legal Support of the General Prosecutor's Office of Georgia, "criminal prosecution has not been initiated against any person under Article 318 of the Criminal Code."

51 According to the letter #3-129-23 dated February 27, 2023, from the Head of the Statistics Sector of the Analytical Department of the Supreme Court of Georgia, "in 2013-2022, not a single case under Article 318 (sabotage) of the Criminal Code was considered."

CONCLUSION

In conclusion, it should be noted that Article 318 of the Civil Code of Georgia requires legislative intervention. In order to eliminate the ambiguity in the Article, we propose two ways: 1. a note would be added to the Article, where it would be written in detail what is meant by weakening Georgia, and 2. it would be more acceptable if in the disposition of the Article "the goal of weakening Georgia" be replaced with "the goal of creating a threat to the security, economic development and peaceful coexistence of the population of Georgia." The legal change will eliminate the vagueness in the disposition of sabotage, which will contribute to the process of effective investigation, criminal prosecution and justice implementation of such crimes.

REFERENCES:

1. Brachveli S., Gogelia T., Gelashvili T., Meladze G., Scope of Criminal Law, Tb., 2021
2. Gamkrelidze O., Explanation of the Criminal Code of Georgia. General Part. 1st Book, 2nd complete edition, Tb., 2008
3. Gogichaishvili T., General Psychology Course, Tb, 2006
4. Dvalidze I., Tumanishvili G., Gvenetadze N., Case Solving Methodology In Criminal Law, Tb., 2015
5. Dvalidze I., Motive and Purpose in the Criminal Doctrine of Georgia, Review of Georgian Law, 10/2007-2-3
6. Dvalidze I., Influence of Motive and Purpose on Qualification of Action and Criminal Liability, Tb., 2008
7. Todua N., Trends of Liberalization of Criminal Law Legislation in Georgia, TSU Science. <https://old.tsu.ge/science/?leng=ge&lc=journal&jnomeri=7&tid=11> [Last Access 02.06.23].
8. Kiknadze D., For the Issue of Human Action, Tb., 1971
9. Lekveishvili M., Private Part of Criminal Law, Tb., 2006
10. Mchedlishvili-Hedrichi K., Method of Resolving Cases in Criminal Law, Meridiani publishing house, Tb., 2010
11. Natchkebia G., Criminal Relations and the Concept of Crime, Tb., 2002
12. Natchkibia G., General Theory of Qualification of an Action as a Crime, Tb., 2010
13. Tkesheliadze G., Value Problem and Law, Soviet Law, 1981
14. Keburia D., Issues In the Theory of Concepts, Tb., 1967

15. Tsereteli T., Tkesheliadze G., Doctrine of a Crime, Tb., 1969
16. Tsereteli S., Dialectical Logic, Tb., 1965
17. Tsulaia Z., Private Part of Criminal Law, vol. №1, 2nd ed, Tbilisi, 2003
18. Kharanuli L., Punishment of Unfinished Crime According to Georgian and German Criminal Law (comparative legal analysis), thesis submitted for the J.S.D., Tb., 2013
19. Khubua G., Theory of Law, Tb., 2004
20. Hart H.L.A., Punishment and Responsibility: Essays in the Philosophy of Law (2nd ed), Oxford University Press, 2008.
21. Dagel P., Kotov D., The Subjective Side of the Crime and Its Establishment, Voronezh, 1974
22. Kudryavtsev V., General Theory of Qualification of Crimes, Mosc., 1972
23. Zhrebkin V., The Content of the Concepts of Law: (Logico-legal analysis): Abstract of the dissertation for J.S.D.: (12.00.01), Kharkiv, 1980

Legislative Acts:

1. Criminal Code of Georgia, Tb., 1999
2. Criminal Code of the Georgian SSR, 1960,
3. Strafgesetzbuch (StGB), 15.05.1871.
4. The United States Code, 1948.
5. Code pénal, 1992.
6. Codice penale (Italia), 1930.
7. European Court of Human Rights, Case of Rohlena v. the Czech Republic, 27/01/2015, 59552/08.

Electronic Resources:

1. Dictionary of foreign words. <http://www.nplg.gov.ge/gwdict/index.php?a=term&d=3&t=35631>, [Last Access 02.06.23].
2. Information about the initiation of the investigation into the act of sabotage. <https://ssg.gov.ge/news/592/saxelmtsifo-usaftrxoebis-samsaxuris-gancxadeba> [Last Access 02.06.23].

This research (grant#PHDF-22-541) has been supported by the Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia.

საქართველოს ეკონომიკური დასუსტების მიზეზი – დანაშაულებრივი ქმედება საბოტაჟის დისპოზიციის დროს

ხვიჩა ბეგიაშვილი

დოქტორანტი, სამართლის სკოლა, საქართველოს დავით აღმაშენებლის სახელობის უნივერსიტეტი, საქართველო

აბსტრაქტი. სტატიაში განხილულია საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 318-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულებრივი ქმედება – საბოტაჟის სუბიექტური მხარის დამახასიათებელი ნიშანი – საქართველოს დასუსტების მიზეზი და მისი შემადგენლობის პრობლემური საკითხები, რა დროსაც იდენტიფიცირებულია მუხლის დისპოზიციის არსებული პრობლემა და წარმოდგენილია მისი გადაჭრის გზები. როგორც წესი საქართველოს დასუსტებაში მოიაზრება ქვეყნის ეკონომიკური საფუძვლების ხელყოფა.

სტატიაში, აგრეთვე წარმოდგენილია, საკვლევ თემასთან დაკავშირებული უცხო ქვეყნების კანონმდებლობის მიმოხილვა, რაც მკითხველისთვის უფრო მეტად გასაგებს ხდის საკითხთან დაკავშირებულ პრობლემას.

საქართველოს დასუსტების მიზნის განმარტებას არ იძლევა მოქმედი სისხლის სამართლის კანონმდებლობა. სამართლიანობისთვის უნდა აღინიშნოს, რომ არც სამეცნიერო წრეების მიერ გამახვილებულა სტატიაში წამოჭრილ პრობლემაზე ყურადღება და, შესაბამისად, არ არსებობს საკითხთან დაკავშირებით სამეცნიერო კვლევა. ამ მხრივ, სამეცნიერო ნაშრომი წარმოადგენს ერთგვარ ნოვაციას და იდენტიფიცირებული პრობლემის მოგვარების გზების ძიების მცდელობას. სტატიაში განხილული პრობლემატიკა უფრო საგრძნობი არის პრაქტიკაში, კერძოდ, საბოტაჟის გამოძიების და ამ ბრალდებით სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების დროს, აგრეთვე, სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის და საქმეზე შემაჯამებელი გადაწყვეტილების მიღებისას.

სამეცნიერო ნაშრომის მიზანია საბოტაჟის სუბიექტური მხარის ირგვლივ არსებული პრობლემატიკის იდენტიფიცირება და მისი გადაჭრის გზების განსაზღვრა.

საკვანძო სიტყვები: საბოტაჟი, დანაშაული, გამოძიება, დანაშაულის შემადგენლობა, ეკონომიკური საფუძვლები.

შესავალი

მოცემული სამეცნიერო ნაშრომის განხილვის საგანი არის დანაშაულებრივი ქმედება საბოტაჟის შემადგენლობაში, სუბიექტური მხარის შემადგენელი სავალდებულო ნიშნის – საქართველოს დასუსტების მიზნის ირგვლივ პრაქტიკაში წამოჭრილი საკითხების შესწავლა, თავად „საქართველოს დასუსტების“ დეფინიციის სამეცნიერო და პრაქტიკული ანალიზი, ქმედების საბოტაჟად კვალიფიცირების პრობლემატიკა და ხედვა

აღნიშნული პრობლემატიკის გადაჭრის გზებზე. ამასთან, განხილული იქნება საზღვარგარეთის ქვეყნების სისხლის სამართლის ის ნორმები, რომლებიც დაკავშირებულია და წარმოადგენს დანაშაულებრივ ქმედება – საბოტაჟს. უნდა აღინიშნოს, რომ კვლევაში წარმოდგენილი პრობლემატიკა მეცნიერულ ჭრილში დღემდე არ ყოფილა განხილული, იგი უფრო მეტი სიცხადით პრაქტიკაში თავს იჩენს და აღნიშნული ნაშრომიც კონკრეტული საკითხის ირგვლივ პრაქტიკოსის ხედვას წარმოადგენს.

სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საფუძველია დანაშაული, რომლის სრული ჩამონათვალი რეგლამენტირებულია სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილში, ყველა მათგანი ცალ-ცალკე წარმოადგენს მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეულ ქმედებას¹. ამასთან, თუ რომელი ქმედება უნდა ჩაითვალოს დანაშაულად, უპირველეს ყოვლისა, მის საკანონმდებლო რეგლამენტაციას ახდენს კანონმდებელი². სისხლის სამართლის კოდექსის მოქმედმა რედაქციამ გაითავისა გერმანულ სისხლის სამართალში გაბატონებული დანაშაულის სამსაფეხურიანი აგებულება³ და დღეისათვის დანაშაულის ცნება 3 ნიშნისგან შედგება: ქმედების შემადგენლობა, ანუ ქმედება რეგლამენტირებული უნდა იყოს სისხლის სამართლის კანონით, ქმედების მართლწინააღმდეგობა და ბრალი. დანაშაულის ცნების აღნიშნული ნიშნების თანაარსებობა, თავის მხრივ, წარმოადგენს სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საფუძველს⁴.

დანაშაულის ფაქტთან საქმე გვაქვს მხოლოდ მაშინ, როდესაც სახეუბა ქმედების შემადგენლობის ყველა კომპონენტი, აღნიშნული შემადგენლობა აღწერილობითია⁵. თითოეული სისხლის სამართლის ნორმა გადმოგვცემს ქმედების შემადგენლობის აღწერას, ამავედროულად, გულისხმობს ქმედების შეფასებასაც, შესაბამისად, სისხლის სამართლის ნორმა აღწერილობითი და შეფასებითი მსჯელობების სინთეზს წარმოადგენს⁶. თავად სამართლის ნორმა ფაქტობრივი შემადგენლობით გაპირობებული ჯერარსული წინადადება არის⁷. ნიშანდობლივია, რომ ქმედების ნიშნები ზუსტად და არა მიახლოებით, სრული მოცულობით უნდა შეესაბამებოდეს დანაშაულებრივი ქმედების დისპოზიციას, აღნიშნული იგივეობის დადგენა ქმედების კვალიფიკაციის დასადგე-

ნად უმნიშვნელოვანესი წინაპირობაა⁸, ვინაიდან „დანაშაული და შემადგენლობა არსებითად ერთი და იგივეა“⁹. ამასთან, დანაშაულის კვალიფიკაცია არის ჩადენილი ქმედების და სისხლის სამართლის ნორმით გათვალისწინებული ნიშნების ზუსტი შესაბამისობის დადგენა და მისი იურიდიული დამაგრება¹⁰. დანაშაულის შემადგენლობის სწორად განსაზღვრა გამორიცხავს ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციაში ნებისმიერ შეცდომას და მიკერძოებულობას, რადგან ჩადენილი ქმედება მხოლოდ კანონის შესაბამისად და მის ფარგლებში უნდა დაკვალიფიცირდეს დანაშაულად¹¹.

ქართული სისხლის სამართალი აღიარებს ქმედების სუბიექტური შერაცხვისა და ბრალეული პასუხისმგებლობის პრინციპს¹². ბრალდებულის ქცევას აქვს ორი მხარე – სუბიექტური და ობიექტური: სუბიექტური მხარე განსაზღვრავს ბრალდებულის მიზნებსა და მოტივებს, ხოლო ობიექტური მხარე – მის ზემოქმედებას ობიექტურ გარესამყაროზე ნებისყოფის გარეგანი გამოვლინებით, რაც შეიძლება გამოიხატოს, როგორც მოქმედებაში, აგრეთვე – უმოქმედობაში. აღნიშნულიდან გამომდინარე, დანაშაულებრივი ქმედება ობიექტური და სუბიექტური მხარეების ერთობლიობას წარმოადგენს¹³. პირისათვის ბრალის შერაცხვის დროს, გათვალისწინებული უნდა იქნეს ის გარემოებები, რომ:

- ქმედების ობიექტური მხარის ცოდნასთან ერთად, აუცილებელია ქმედების მართლწინააღმდეგობის შეცნობა და;
- მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენის გადაწყვეტილება პირის თავისუფალი ნებიდან უნდა მომდინარეობდეს, ანუ პირი უნდა აცნობიერებდეს მის მიერ ჩადენილი მართლსაწინააღმდეგო ქმედების შედეგად

1 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, თბ. 1999წ, მუხლი 7, ნაწ. 1.
 2 ნაჭყებია გ., „სისხლისსამართლებრივი ურთიერთობა და დანაშაულის ცნება“ თბ., 2002 წ., გვ. 7.
 3 მჭედლიშვილი-ჰედრიხი ქ., „კაზუსის ამოხსნის მეთოდიკა სისხლის სამართალში“, გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბ., 2010 წ., გვ. 61.
 4 გამყრელიძე თ., „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის განმარტება. ზოგადი ნაწილი“, პირველი წიგნი, მეორე შევსებული გამოცემა, თბ., 2008 წ., გვ. 77.
 5 ნაჭყებია გ., ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციის ზოგადი თეორია, თბ. 2010 წ., გვ. 126-127.
 6 ტყეშელიაძე გ., ღირებულების პრობლემა და სამართალი, „საბჭოთა სამართალი“ 1981 წ., #2.
 7 ხუბუა გ., სამართლის თეორია, თბ. 2004 წ., გვ. 50.

8 ნაჭყებია გ., ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციის ზოგადი თეორია, თბ. 2010 წ., გვ. 131; წულაია ზ, სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, ტ. #1, მე-2 გამოცემა, თბ. 2003 წ., გვ. 10; ლეკვიშვილი მ, სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, თბ. 2006 წ., გვ. 18.
 9 ნაჭყებია გ., ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციის ზოგადი თეორია, თბ. 2010 წ., გვ. 9.
 10 Кудрявцев В, Общая теория квалификации преступлений, М. 1972, с. 7-8.
 11 ნაჭყებია გ., „სისხლისსამართლებრივი ურთიერთობა და დანაშაულის ცნება“, თბ., 2002 წ., გვ. 64.
 12 ბრაჭველი ს, გოგელია თ, გელაშვილი თ, მელაძე გ, სისხლის სამართლის მოქმედების ფარგლები, თბ. 2021წ., გვ. 148.
 13 წერეთელი თ., ტყეშელიაძე გ., მოძღვრება დანაშაულზე, თბ. 1969წ., გვ. 168.

რა ზემოქმედება განხორციელდება ობიექტურ გარესამყაროზე¹⁴.

დანაშაულებრივი ქმედება – საბოტაჟის რეგლამენტაცია – პირველად საქართველოს მოქმედ სისხლის სამართლის კოდექსში განხორციელდა. მანამდე აღნიშნულ დანაშაულს ქართული კანონმდებლობა არ იცნობდა, თუმცა, სამართლიანობისთვის უნდა აღინიშნოს, რომ 1960 წლის სისხლის სამართლის კოდექსი ითვალისწინებდა დივერსიას და მავნებლობას, რომელთა ერთგვარი სინთეზი წარმოდგენილია დღეს მოქმედ სსკ-ის 318-ე მუხლში. აღნიშნული მუხლების დისპოზიციების სუბიექტურ მხარეს აქვს ერთი განსაკუთრებული დამახასიათებელი და სავალდებულო ნიშანი, კერძოდ „საბჭოთა სახელმწიფოს დასუსტების მიზანი“¹⁵, აღნიშნული მიზანი პრაქტიკულად შეუცვლელად იქნა გადმოტანილი საბოტაჟის მოქმედ დისპოზიციებში, ტექნიკური ცვლილებებით. კერძოდ, ცნება „საბჭოთა სახელმწიფო“ შეიცვალა „საქართველოთი“. შესაბამისად, საბოტაჟის მოქმედი დისპოზიციები ითვალისწინებს ისეთ სავალდებულო მიზანს, როგორც არის საქართველოს დასუსტება¹⁶. თუ რა იგულისხმება „საქართველოს დასუსტების“ ცნებაში, ამის განმარტებას ქართული სისხლის სამართლის კანონმდებლობა არ იძლევა. უფრო მეტიც, აღნიშნული სიტყვათწყობა, მოქმედ სისხლის სამართალში, გვხვდება მხოლოდ ორჯერ და ისიც საბოტაჟის დისპოზიციებში. კანონმდებელმა ის უაპელაციოდ გადმოიტანა დივერსიისა და მავნებლობის შემადგენლობიდან და არ შეეცადა მოეხდინა მისი განმარტება, რაც სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი საკითხია ქმედების კვალიფიკაციისათვის. აღნიშნული საკითხი განსაკუთრებით პრობლემატურია პრაქტიკაში, ვინაიდან „ცნების უდიდესი მეცნიერული ღირებულება იმაში მდგომარეობს, რომ ის საგანთა არსს გამოხატავს. აზრი, რომელიც საგანთა არსს არ გამოხატავს, არ შეიძლება ცნებად იწოდებოდეს“¹⁷. აქვე გავიზიარებთ მოსაზრებას, რომ „ცნების განსაზღვრების ფორმალურ-ლოგიკური ძირითადი წესები ეხება გვარეობით-სახეობით დამოკიდებულებაში მყოფ

ცნებებს, რომელთაც აქვთ უახლოესი გვარი და სპეციფიკური ნიშანი. სწორედ ამ მიმართებათა დადგენა ითვლება ცნების განსაზღვრებად“¹⁸.

იმ პირობებში, როდესაც კანონმდებელმა არ მოგვცა სათანადო განმარტება, აღნიშნული საკითხი სცდება გამომძიებლისა და პროკურორის სპეციალურ ცოდნას, ვინაიდან კომპლექსურად უნდა შეფასდეს როგორც ქვეყნის ეკონომიკურ პარამეტრებზე ზემოქმედება, აგრეთვე: სატრანსპორტო, კავშირგაბმულობის ან მასობრივი მაუწყებლობის საშუალების, გზის, ნაგებობის, ტექნიკის, დოკუმენტის, დიდი რაოდენობით სტრატეგიული ნედლეულის, მასალის ან პროდუქციის, აგრეთვე მოსახლეობისათვის სასიცოცხლო მნიშვნელობის დაწესებულების ან ორგანიზაციის ნორმალური ფუნქციონირებისათვის აუცილებელი, საზოგადოებრივი უშიშროების ან წესრიგის დაცვისათვის განკუთვნილი ან სხვა განსაკუთრებული დანიშნულების ობიექტის დაზიანების, მწყობრიდან გამოყვანის ან განადგურების საკითხი. სტანდარტულ შემთხვევებში, როდესაც სისხლის სამართლის საქმეზე წამოჭრილი საკითხი საჭიროებს სპეციალურ ცოდნას, მხარეთა მიერ ინიშნება სათანადო ექსპერტიზა, მაგალითად, ჯანმრთელობის დაზიანების ხარისხის დასადგენად საქმეზე ტარდება სასამართლო სამედიცინო, ნარკოტიკული საშუალების სახეობის და ოდენობის დასადგენად – ქიმიური, ხოლო ცეცხლსასროლი ან საბრძოლო მასალის დასადგენად – ბალისტიკური ექსპერტიზები. ასეთ შემთხვევებში ექსპერტიზის დასკვნა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი მტკიცებულებაა ქმედების კვალიფიკაციისთვის. იმ პირობებში, როდესაც არ გვაქვს კანონით განსაზღვრული, თუ რა ოდენობის ზიანმა, შეფერხებამ, დაზიანებამ თუ განადგურებამ შეიძლება გამოიწვიოს საქართველოს დასუსტება, საკმაოდ პრობლემატური ხდება პრაქტიკაში ისეთი მტკიცებულებების შეკრება, რომელიც უტყუარად დაადასტურებდა საქართველოს დასუსტების მიზანს. როგორც აღვნიშნეთ, მიზანი სუბიექტური მხარის შემადგენელია და იმ შემთხვევაშიც კი, როდესაც ბრალდებული აღიარებს თავისი დანაშაულებრივი ქმედების ჩადენის მიზნად საქართველოს დასუსტებას, მიგვაჩნია, რომ აღნიშნულის დადასტურება სასამართლოში იქნება პრაქტიკულად შეუძლებელი, ვინაიდან „თითოეულ ადამიანს ახასიათებს ინდივიდუალური, მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი ცნობიერე-

14 Hart H.L.A., Punishment and Responsibility: Essays in the Philosophy of Law (2nd edn), Oxford University Press, 2008, pp.181-182.

15 საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სისხლის სამართლის კოდექსი, 1960 წ., მუხ. 69-70.

16 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, თბ. 1999 წ., მუხ. 318.

17 ქებურია დ., ცნების თეორიის საკითხები, თბ. 1967 წ., გვ. 196.

18 წერეთელი ს., დიალექტიკური ლოგიკა, თბ. 1965 წ., გვ. 387.

ბა, რომელიც განპირობებულია საზოგადოებრივი აზრით, პოლიტიკური, ფილოსოფიური, ეთიკური, რელიგიური, ესთეტიკური წარმოდგენებით და იდეებით¹⁹. აღნიშნულიდან გამომდინარე, შესაძლებელია საქართველოს დასუსტება სხვადასხვა ინდივიდში იწვევდეს განსხვავებულ ასოციაციებს. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ბრალდებულის, თუნდაც აღიარებითი ჩვენება, რომ მან ჩაიდინა საბოტაჟი, ვერ დაედება საფუძვლად სასამართლოს გამამტყუნებელ განაჩენს, რადგან სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენის საფუძვლად გვევლინება საქმეზე დადგენილი ქმედებების და ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციის სინთეზი²⁰ და სისხლის სამართლის ნორმა, რაოდენ ნათლად არ უნდა მოხდეს კანონმდებლობაში მისი გაწერა, მაინც საჭიროებს სასამართლოს მხრიდან მის განმარტებას და საქმის ფაქტობრივ გარემოებებთან შესაბამისობაში მოყვანას²¹.

სამწუხაროდ, არც საბოტაჟის განმარტება იძლევა რაიმე სახის მინიშნებას, თუ როგორ უნდა მოხდეს ქვეყნის დასუსტება. საბოტაჟი ფრანგული სიტყვაა და ნიშნავს „რაიმე საქმის წინასწარგანზრახვით ჩაფუშვას, მასში მონაწილეობისაგან თავის არიდებით ან მისი არაკეთილსინდისიერი შესრულებით“²², თუმცა იურიდიულ ლიტერატურაში ვხვდებით სხვაგვარ განმარტებასაც, მაგალითად, საბოტაჟი განიშარტება, როგორც სახელმწიფოს ეკონომიკური საფუძვლის ძირის გამოთხრა²³.

ჩნდება ლეგიტიმური კითხვა: რა მიზანი ამოძრავებდა პირს, რომელსაც ბრალი ედება საბოტაჟის ჩადენაში? შევეცდებით პასუხი ისევ დანაშაულის შემადგენლობაში ვეძიოთ. როგორც აღვნიშნეთ, სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილში ამომწურავად არის მითითებული, თუ რა ქმედება ითვლება დანაშაულებრივად. ჩადენილი დანაშაულებრივი ქმედებისთვის სწორი კვალიფიკაციის მინიჭება ერთ-ერთ ცენტრალურ ადგილს იკავებს სისხლისსამართლებრივი დევნისა და მართლმსაჯულების განხორციელების პროცესში²⁴.

„დანაშაულის შემადგენლობა თავისებური უნიკალური ტერმინია, რომლის მსგავსი არც ერთმა მეცნიერებამ არ იცის“²⁵. სასამართლო ხელისუფლების უფლებამოსილებაში შედის პირის დანაშაუდ ცნობა, რა დროსაც დგინდება ჩადენილი დანაშაულის იურიდიული ცნება. ქმედების საკანონმდებლო და სასამართლო კვალიფიკაცია სინქრონული უნდა იყოს, სასამართლომ ჩადენილ ქმედებას ისეთივე კვალიფიკაცია უნდა მისცეს, როგორი საკანონმდებლო კვალიფიკაციაც შეიმუშავა კანონმდებელმა²⁶.

დანაშაულის სუბიექტურ მხარეში იგულისხმება დანაშაულის ჩამდენი პირის დამოკიდებულება მის მიერ ჩადენილ ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის, რომელიც მოტივის, მიზნის და ბრალის ერთიანობით ვლინდება²⁷, უფრო მეტიც, მიზანი გავლენას ახდენს ბრალის შინაარსზე და ხარისხზე და საბოლოო ჯამში სისხლისსამართლებრივ პასუხიმგებლობაზე²⁸.

დანაშაულებრივი ქმედება საბოტაჟის სავალდებულო ხასიათის მხარედ გვევლინება საქართველოს დასუსტების მიზანი. რაც იმ ფონზე, რომ საქართველოს დასუსტების ცნება კანონით არ არის განმარტებული, სერიოზულ პრობლემებს შეუქმნის მართლმსაჯულების პროცესს, ქმედების საბოტაჟად დაკვალიფიცირების შემთხვევაში. თავის მხრივ, „მიზანი – ეს იდეალურად მოცემული მოქმედების შედეგია, რომელიც ადამიანის რაიმე მოთხოვნილებას აკმაყოფილებს“²⁹. შესაძლებელია კონკრეტულ პირს მართლაც ქონდეს საქართველოს დასუსტების მოთხოვნილება, მაგრამ საქმე ისაა, რომ საქართველოს დასუსტების ცნება არც მისთვის და არც საქმის მწარმოებლისთვის არ იქნება ცნობილი, თუ არ ჩავთვლით სუბიექტურ მოსაზრებებს. შესაბამისად, საქართველოს დასუსტების მიზანი, ამ ფონზე, ერთგვარ ჰიპოთეტურ მოცემულობადაც შეიძლება ჩაითვალოს. ამ

19 გოგიჩაიშვილი თ., ზოგადი ფსიქოლოგიის კურსი, თბ. 2006 წ., გვ. 19.
 20 ნაჭყებია გ., ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციის ზოგადი თეორია, თბ. 2010 წ., გვ. 20.
 21 European Court of Human Rights, Case of Rohlena v. the Czech Republic, 27/01/2015, 59552/08.
 22 უცხო სიტყვათა ლექსიკონი, ელ. მის: <http://www.nplg.gov.ge/gwdict/index.php?a=term&d=3&t=35631>, ბოლო ნახვა: 05.04.2023წ.
 23 ნაჭყებია გ., ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციის ზოგადი თეორია, თბ. 2010 წ., გვ. 167.
 24 დვალიძე ი., თუმანიშვილი გ., გვენეტაძე ნ., „კაზუ-

სის ამოხსნის მეთოდოლოგია სისხლის სამართალში“, თბ., 2015 წ., გვ. 97-98.
 25 Жеребкин В., Содержание понятий права: (Логико-юрид. анализ): Автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра юрид. наук: (12.00.01), Харьков, 1980, с. 19.
 26 ნაჭყებია გ., „სისხლისსამართლებრივი ურთიერთობა და დანაშაულის ცნება“, თბ., 2002 წ., გვ. 13
 27 ნაჭყებია გ., ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციის ზოგადი თეორია, თბ. 2010 წ., გვ. 8.
 28 დვალიძე ი., მოტივისა და მიზნის ზეგავლენა ქმედების კვალიფიკაციაზე და სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობაზე, თბ., 2008 წ., გვ. 65.
 29 კიკნაძე დ., ადამიანის მოქმედების საკითხისათვის, თბ. 1971 წ., გვ. 152.

დროს, დანაშაულის ჩადენის მიზანი ერთ-ერთი აუცილებელი კომპონენტია პირის ფსიქიკური დამოკიდებულებისა, მის მიერ ჩადენილი ქმედების მიმართ, რაც საბოლოოდ ბრალის ფორმირებას განაპირობებს³⁰. მიზანი დანაშაულის კვალიფიკაციაზე გავლენას ვერ მოახდენს, როდესაც იგი მუხლის დისპოზიციაში წარმოდგენილი არ არის ქმედების შემადგენლობის აუცილებელ ნიშნად, ხოლო, როდესაც იგი წარმოადგენს დანაშაულის შემადგენლობის აუცილებელ ნიშანს, მაშინ მას გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება³¹. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ მუხლის დისპოზიციაში პირდაპირ არ არის მითითებული შემადგენლობის სუბიექტური მხარის მიზანზე, სასამართლომ მაინც უნდა შეისწავლოს და გამოიკვლიოს რა მიზანი ჰქონდა დასახული ბრალდებულს³².

ჩვენს მიერ წამოჭრილი პრობლემა მკითხველისთვის უფრო გასაგები რომ გახდეს, მოვიყვანოთ ჰიპოთეტურ მაგალითს. A-მ საქართველოში ააფეთქა რიკოტის გვირაბი, რის შედეგად დასავლეთ და აღმოსავლეთ საქართველოს შორის საგრძნობლად შეფერხდა მიმოსვლა. დაკავების შემდეგ, მან აღიარა ჩადენილი დანაშაულებრივი ქმედება, განაცხადა, რომ აფეთქება ჩაიდინა საქართველოს დასუსტების მიზნით და დაეთანხმა მისთვის წარდგენილ ბრალდებას საბოტაჟის კვალიფიკაციით. ასეთ მოცემულობაში, დღის წესრიგში დგება საკითხი – რიკოტის გვირაბის აფეთქებამ გამოიწვია თუ არა რეალურად სახელმწიფოს დასუსტება. თავად გვირაბის აფეთქება შესაძლებელია დადასტურებული იქნეს სათანადო ექსპერტიზებით, რა დროსაც დადგინდება გამოყენებული ასაფეთქებელი ნივთიერების და მოწყობილობის სახეობა, ოდენობა და კონსტრუქცია, აგრეთვე, ექსპერტიზის მიხედვით, დადგინდება ის მატერიალური ზიანი, რომელიც გამოწვეული იქნა აფეთქებით. მაგრამ, ცალკე აღებული ამ გარემოებების დადგენა, მიგვაჩნია, რომ არ იქნება საკმარისი საქართველოს დასუსტებისთვის. თუნდაც იმ საკითხის

გარკვევა, რომ აფეთქებამ დააზიანა გზის მონაკვეთი და გარკვეულწილად შეაფერხა საავტომობილო მიმოსვლა, ვერ იქნება დამაჯერებელი არგუმენტი საქართველოს დასუსტების საპირწონედ. ასეთ შემთხვევაში პრაქტიკულად შეუძლებელი იქნება იმ ზიანის გამოთვლა, რაც ერთობლივად მიაღდა სახელმწიფოს, ორგანიზაციებს, საწარმოებს და მოქალაქეებს. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ გამოძიების მიერ გაწეული კოლოსალური შრომის შედეგად დადგენილი იქნა მატერიალური ზიანის გარკვეული ოდენობა, რა იქნება მისი საზომი? კანონით ხომ არ არის განსაზღვრული – რა მატერიალური ზიანის გამოწვევას შეუძლია სახელმწიფოს დასუსტება. აქვე ყურადღება უნდა გამახვილდეს საბოტაჟის დისპოზიციაში მითითებულ „დიდი რაოდენობით სტრატეგიული ნედლეულის, მასალის ან პროდუქციის“ დაზიანების, მწყობრიდან გამოყვანის ან განადგურების საკითხზე. ვინაიდან დიდი ოდენობის ცნება განმარტებულია მოქმედ სისხლის სამართლის კოდექსში, კერძოდ, საკუთრების წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულთა თავში და ამ თავში დიდ ოდენობად ითვლება ნივთის (ნივთების) ღირებულება 10 000 ლარის ზევით³³. მიუხედავად იმისა, რომ ზიანის აღნიშნული ოდენობა კანონმდებელმა მხოლოდ საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულების თავს დაუწესა, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ კანონის ანალოგიით მას საბოტაჟის შეფასებაზეც გავავრცელებთ, არ იქნება დამაჯერებელი მოცემულობა, რადგან 10 000 ლარის ოდენობის ზიანით, ქვეყნის დასუსტების შესაძლებლობა, სასამართლოსთვის სარწმუნო არგუმენტად ვერ ივარგებს.

შედარებითი ანალიზისთვის და პრობლემის გადაჭრის გზების მოძიებაში მნიშვნელოვანი იქნება საზღვარგარეთის ქვეყნების გამოცდილების გაზიარება, კერძოდ, საკითხის გარკვევა, თუ რა საკანონმდებლო მოცემულობა არსებობს საბოტაჟთან მიმართებით ამა თუ იმ ქვეყანაში და როგორ არის გადაწყვეტილი ჩვენ მიერ იდენტიფიცირებული პრობლემა.

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის სისხლის სამართლის კანონმდებლობა საბოტაჟის განმარტებას არ იცნობს, ამასთან, რიგ დანაშაულებში ვლინდება მასთან დაკავშირებული ელემენტები. აღნიშნული დანაშაულის ჩადენის მიზნად, კანონმდებელმა დაასახელა გერმანიის მთლიანობის, კონსტიტუციური წყობილების და უსაფრ-

30 Дагель П., Котов Д., Субъективная сторона преступления и ее установление, Воронеж, 1974, с. 43.

31 ხარანაული ლ., დაუმთავრებელი დანაშაულის დასჯადობა ქართულ და გერმანული სისხლის სამართლის მიხედვით (შედარებით-სამართლებრივი ანალიზი), სამ. დოქ. აკ. ხარისხის მოსაპოვებლად წარდგენილი დისერტაცია, თბ. 2013წ., გვ. 144.

32 გამყრელიძე ო., „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის განმარტება. ზოგადი ნაწილი“, პირველი წიგნი, მე-2 შევსებული გამოცემა. საქართველოს კანონთა წიგნისა და საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეს რედაქცია. თბ., 2008 წ. გვ. 102.

33 საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, თბ. 1999 წ., მუხ. 177-ის შენიშვნის პირველი ნაწილი.

თხოვბის ხელყოფა³⁴. ამასთან, კონსტიტუციური საბოტაჟის ობიექტებად გერმანიის კანონმდებლობით გვევლინება საწარმოები და მოწყობილობები, რომლითაც ხდება მოსახლეობის წყლით, ელექტროენერგიით, გათბობით და სხვა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი ენერგომატარებლებით მომარაგება. მათ შორის, მოიზრება აგრეთვე სატელეკომუნიკაციო მოწყობილობები³⁵. გერმანიის სისხლის სამართლის კოდექსი იცნობს დანაშაულის სპეციალურ ნორმას, კერძოდ, თავდაცვის საშუალებების წინააღმდეგ მიმართულ საბოტაჟს³⁶. აღნიშნული დანაშაულის ჩადენის მიზანი არის გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის უსაფრთხოებისთვის, ძალოვანი უწყებების და მოსახლეობისთვის საფრთხის შექმნა.

აშშ-ის სისხლის სამართლის კანონმდებლობა ცალკე თავს არ უთმობს სახელმწიფოს წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულებს, ამასთან, მე-18 კარის, 105-ე თავი მთლიანად ეხება საბოტაჟს. რომლის პირველი მუხლი მთლიანად ეთმობა ხელყოფის ობიექტებს და მათთან დაკავშირებულ ტერმინთა განმარტებებს³⁷, საბოტაჟი შესაძლებელია ჩადენილი იქნეს: საფორტიფიკაციო ნაგებობების, საზღვაო თავდაცვის საშუალებების ან თავდაცვითი საზღვაო საინჟინრო ნაგებობების³⁸, საბრძოლო მასალის, თავდაცვის ობიექტების ან საბრძოლო ტექნიკის³⁹, საბრძოლო მასალის, ტექნიკის და ობიექტების წარმოების⁴⁰, ეროვნული თავდაცვის საშუალებების და ობიექტების⁴¹ და აღნიშნული მასალის, ტექნიკის, ობიექტების და მათი მომსახურების წესების მიმართ⁴². დანაშაულებრივი ქმედება საბოტაჟის შემადგენლობის ამერიკული ვერსია არ ითვალისწინებს სავალდებულო მიზანს.

საფრანგეთის სისხლის სამართლის კოდექსის მიხედვით, საბოტაჟი განიმარტება, როგორც ნებისმიერი დოკუმენტის, მასალის, კონსტრუქციის, აღჭურვილობის, ინსტალაციის, აპარატის, ტექნიკური მოწყობილობის ან ინფორმაციის დამუშავების ავტომატური სისტემის განადგურება, დაზი-

ანება ან მითვისება, რომელმაც შესაძლოა ზიანი მიაყენოს ფრანგი ერის კანონიერი ინტერესების საფუძვლებს. ქმედების დამამძიმებელი გარემოებას წარმოადგენს მისი ჩადენა უცხო ქვეყნების სასარგებლოდ ან მათი დავალებით⁴³.

იტალიის სისხლის სამართლის კოდექსი იცნობს ისეთ დანაშაულებრივ ქმედებებს, როგორც არის ორგანიზაციის შექმნა ტერორისტული აქტის ან საბოტაჟის ჩადენის მიზნით⁴⁴ და თავდასხმა ტერორისტული აქტის ან საბოტაჟის ჩადენის მიზნით⁴⁵. აღნიშნული დანაშაულებრივი ქმედებების ჩადენის მიზნად მუხლის დისპოზიცია ითვალისწინებს ტერორიზმის ჩადენის და დემოკრატიული წყობილების დამხობის მიზანს.

როგორც საზღვარგარეთის მაგალითებიდან ჩანს, საბოტაჟის შემადგენლობას კანონმდებელმა ან არ დაუწესა რაიმე სახის სპეციალური მიზანი, ან ეს მიზანი სავსებით ნათელი და განმარტებულია ამა თუ იმ ქვეყნის კანონმდებლობაში, რაც დიამეტრულად განსხვავდება ქართული კანონმდებლობისგან.

ამ მხრივ საინტერესო იქნებოდა დანაშაულის სტატისტიკის და სასამართლო პრაქტიკის შესწავლა და გაანალიზება. სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია, რომ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო, ცალკე აღებული, სსკ-ის 318-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის აღრიცხვიანობას არ აწარმოებს⁴⁶. ამასთან, საჯარო სივრცეში გავრცელებული ინფორმაციის⁴⁷ და ინტერვიუს

34 Strafgesetzbuch (StGB), § 87 Agententätigkeit zu Sabotagezwecken, 15.05.1871.

35 იხ. იქვე, § 88 Verfassungsfeindliche Sabotage.

36 იხ. იქვე, § 109e Sabotagehandlungen an Verteidigungsmitteln.

37 The United States Code, Title 18, Chapter 105 – Sabotage, section 2151, 1948.

38 იხ. იქვე, section 2152.

39 იხ. იქვე, section 2153.

40 იხ. იქვე, section 2154.

41 იხ. იქვე, section 2155.

42 იხ. იქვე, section 2156.

43 Code pénal: Section 4: Du sabotage (Article 411-9), 1992.

44 Codice penale (Italia), Dei delitti contro la personalità dello Stato, Art. 270-bis. Associazioni con finalità di terrorismo anche internazionale o di eversione dell'ordine democratico.

45 იხ. იქვე, Art. 280. Attentato per finalità terroristiche o di eversione.

46 საქართველოს შსს ადმინისტრაციის უფროსის, 15.02.23 წლის #MIA02300437945 და 20.02.23 წლის #MIA02300490025 წერილებით გაიკვია, რომ საბოტაჟის სტატისტიკა იწარმოება „დანაშაული საქართველოს კონსტიტუციური წყობილებისა და უშიშროების საფუძვლების წინააღმდეგ (მ. 308-322-2)“ გრაფაში, რაც არ იძლევა სსკ-ის 318-ე მუხლით დაწყებული საქმეების რაოდენობის იდენტიფიცირებას.

47 საბოტაჟის გამოძიება ყოველთვის რეზონანსული პროცესი არის და მის მიმართ მუდმივად არსებობს მძაფრი საზოგადოებრივი ინტერესი, რის გამოც საქმის მწარმოებელი უწყებები ხშირად აქვეყნებენ გამოძიების მიმდინარეობის შესახებ ინფორმაციას, მაგ. სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის ინფორმაცია საბოტაჟის ფაქტზე გამოძიების დაწყე-

მეთოდით⁴⁸ მიღებული მონაცემების ანალიზი იძლევა საფუძველს ვარაუდისთვის, რომ, 2013-2023 წლებში, საბოტაჟით დაწყებული საქმეების რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს ათ ერთეულ სისხლის სამართლის საქმეს. ჩვენს მიერ სტატისტიკისთვის შერჩეული 2013-2023 წლის პერიოდი, აღებული იქნა რამდენიმე მიზეზით: 1. ბოლო ათი წელი, რომელიც უდავოდ საინტერესო იქნება კვლევის მიზნებისთვის და 2. საქართველოში 2013 წლიდან დაიწყო სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის პროცესი⁴⁹. აღნიშნულ პერიოდში, „საქართველოს სსკ-ის 318-ე მუხლზე სისხლისსამართლებრივი დევნა არც ერთი პირის მიმართ არ დაწყებულა“⁵⁰ და შესაბამისად არც სასამართლოებს უმსჯელიათ აღნიშნული კატეგორიის დანაშაულის საქმეზე⁵¹. თუნდაც ის ფაქტი, რომ ბოლო ათი წლის განმავლობაში, საბოტაჟის ბრალდებით, საქართველოში სისხლისსამართლებრივი დევნა არ დაწყებულა და შესაბამისად, არც სასამართლო განხილვა შემდგარა, გარკვეულწილად, შესაძლებელია იყოს ჩვენს მიერ იდენტიფიცირებული პრობლემის ერთგვარი გამოვლენა პრაქტიკაში.

დასკვნა

დასკვნისთვის უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს სსკ-ის 318-ე მუხლი საჭიროებს საკანონმდებლო ჩარევას. იმისთვის, რომ აღმოიფხვრას მუხლში არსებული ბუნდოვანება, ჩვენ მიერ შემოთავაზებული იქნება ორი გზა: 1. მუხლს დაემატება შენიშვნა, სადაც დეტალურად იქნება გაწერილი, თუ რა იგულისხმება საქართველოს დასუსტებაში და 2. უფრო მისაღები იქნება, თუ მუხლის დისპოზიციის მიხედვით „საქართველოს დასუსტების მიზანი“, შეიცვლება „საქართველოს უსაფრთხოების, ეკონომიკური განვითარების და მოსახლეობის მშვიდობიანი თანაცხოვრებისთვის საფრთხის შექმნის მიზნით“. საკანონმდებლო ცვლილებით აღმოიფხვრება საბოტაჟის დისპოზიციის მიხედვით არსებული ბუნდოვანება, რაც ხელს შეუწყობს აღნიშნული სახის დანაშაულებზე ეფექტური გამოძიების ჩატარების, სისხლისსამართლებრივი დევნის და მართლმსაჯულების განხორციელების პროცესს.

ბის შესახებ, ელ. მის: <https://ssg.gov.ge/news/592/saxelmtsifo-usaftrxoebis-samsaxuris-gancxadeba> [ბოლო ნახვა 27.04.2023].

- 48 ზეპირი ინტერვიუს პირობებში გამოიკითხა საბოტაჟის საქმეებზე მომუშავე ათამდე გამომძიებელი და პროკურორი, რესპონდენტებთან კითხვები შეეხებოდა სსკ-ის 318-ე მუხლით გამოძიების და სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების რაოდენობას.
- 49 თოდუა ნ., სტატია – „სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში“, თსუ მეცნიერება, ელექტრონული მისამართი <https://old.tsu.ge/science/?leng=ge&lc=journal&jnomeri=7&tid=11> [ბოლო ნახვა 27.04.2023].
- 50 საქართველოს გენერალური პროკურატურის საერთაშორისო ურთიერთობებისა და სამართლებრივი უზრუნველყოფის დეპარტამენტის უფროსის, 2023 წლის 24 თებერვლის, #13/12633 წერილის თანახმად, „სსკ-ის 318-ე მუხლზე სისხლისსამართლებრივი დევნა არც ერთი პირის მიმართ არ დაწყებულა“.
- 51 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ანალიტიკური განყოფილების სტატისტიკის სექტორის უფროსის, 2023 წლის 27 თებერვლის, #პ-129-23 წერილის თანახმად, „2013-2022 წლებში, სისხლის სამართლის კოდექსის 318-ე მუხლით (საბოტაჟი) არც ერთი საქმე არ განხილულა“.

გამოყენებული ლიტერატურა/REFERENCES:

1. ბრაჭველი ს., გოგელია თ., გელაშვილი თ., მელაძე გ., სისხლის სამართლის მოქმედების ფარგლები, თბ. 2021წ.
2. გამყრელიძე ო., „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის განმარტება. ზოგადი ნაწილი“, პირველი წიგნი, მეორე შეესებული გამოცემა, თბ., 2008 წ.
3. გოგიჩაიშვილი თ., ზოგადი ფსიქოლოგიის კურსი, თბ. 2006 წ., გვ. 19.
4. ღვალიძე ი., თუმანიშვილი გ., გვენეტაძე ნ., „კაზუსის ამოხსნის მეთოდის სისხლის სამართალში“, თბ., 2015 წ.
5. ღვალიძე ი., „მოტივი და მიზანი საქართველოს სისხლისსამართლებრივ დოქტრინაში“ ქართული სამართლის მიმოხილვა, 10/2007–2–3.
6. ღვალიძე ი., მოტივისა დამიზნის ზეგავლენა ქმედების კვალიფიკაციაზე და სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობაზე, თბ., 2008 წ.
7. თოდუა ნ., სტატია – „სისხლის სამართლის კანონმდებლობის ლიბერალიზაციის ტენდენციები საქართველოში“, თსუ მეცნიერება, ელექტრონული მისამართი <https://old.tsu.ge/science/?leng=ge&lc-cat=jurnal&jnomeri=7&tid=11> [Last Access 02.06.23].
8. კიკნაძე დ., ადამიანის მოქმედების საკითხისათვის, თბ. 1971 წ.
9. ლეკვიშვილი მ., სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, თბ. 2006 წ.
10. მჭედლიშვილი-ჰედრიხი ქ., „კაზუსის ამოხსნის მეთოდის სისხლის სამართალში“, გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბ., 2010 წ.
11. ნაჭყებია გ., „სისხლისსამართლებრივი ურთიერთობა და დანაშაულის ცნება“ თბ., 2002 წ.
12. ნაჭყებია გ., ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციის ზოგადი თეორია, თბ. 2010 წ.
13. ტყეშელიაძე გ., ღირებულების პრობლემა და სამართალი, „საბჭოთა სამართალი“ 1981 წ.
14. ქებურია დ., ცნების თეორიის საკითხები, თბ. 1967 წ.
15. წერეთელი თ., ტყეშელიაძე გ., მოძღვრება დანაშაულზე, თბ. 1969 წ.
16. წერეთელი ს., დიალექტიკური ლოგიკა, თბ. 1965 წ.
17. წულაია ზ., სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, ტ. #1, მე-2 გამოცემა, თბ. 2003 წ.
18. ხარანაული ლ., დაუმთავრებელი დანაშაულის დასჯადობა ქართულ და გერმანული სისხლის სამართლის მიხედვით (შედარებით-სამართლებრივი ანალიზი), სამ. დოქ. აკ. ხარისხის მოსაპოვებლად წარდგენილი დისერტაცია, თბ. 2013 წ.
19. ხუბუა გ., სამართლის თეორია, თბ. 2004 წ.
20. Hart H.L.A., Punishment and Responsibility: Essays in the Philosophy of Law (2nd edn), Oxford University Press, 2008.
21. Дагель П., Котов Д., Субъективная сторона преступления и ее установление, Воронеж, 1974.
22. Кудрявцев В., Общая теория квалификации преступлений, М. 1972.
23. Жеребкин В., Содержание понятий права: (Логико-юрид. анализ): Автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра юрид. наук: (12.00.01), Харьков, 1980.

საკანონმდებლო აქტები:

1. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, თბ. 1999 წ.
2. საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სისხლის სამართლის კოდექსი, 1960 წ.
3. Strafgesetzbuch (StGB), 15.05.1871.
4. The United States Code, 1948.
5. Code pénal, 1992.
6. Codice penale (Italia), 1930.
7. European Court of Human Rights, Case of Rohlena v. the Czech Republic, 27/01/2015, 59552/08.

ელექტრონული რესურსები:

1. უცხო სრტყვათა ლექსრკონრ, ელ. მრს: <http://www.nplg.gov.ge/gwdict/index.php?a=term&d=3&t=35631> [Last Access 02.06.23].
2. რწფორმაცრა საბოტაჟრს ფაქტზე გამოძრბრს დაწყებრს შესახებ, ელ. მრს: <https://ssg.gov.ge/news/592/saxelmtsifo-usafrtxoebis-samsaxuris-gancxadeba> [Last Access 02.06.23].

*კვლევა (გრანტრს #PHDF-22-541) განხორცრელდა შოთა რუსთაველრს
საქართველოს ეროვნული სამეცნრერო ფონდრს მხარდაჭერრთ*